

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasındaki ödünçverme ve kiralama ve mutalebelere mütaallik Anlaşmanın onanması hakkında kanun

(Resmî Gazete No. 2711 - 23 V 1946 - Sayı 2023)

No.
4899

Kabul tarihi
20 . V . 1946

BİRİNCİ MADDE — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasındaki ödünçverme ve Kiralama ve Mutalebelere mütaallik Anlaşma kabul edilmiş ve onanmıştır.

İKİNCİ MADDE — Belirli tasarrufların tasarruflarına tabiiyetine girer.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanun, Bakanlar Kurulu yürütür.

22 Mayıs 1946

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİYLE AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ HÜKÜMETİ ARASINDAKİ ÖDÜNÇVERME VE KİRALAMA VE MUTALEBELERE MÜTAALLİK ANLAŞMA

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti,

Ödünçverme ve Kiralama ve İkinci dünya harbi dolayısıyla her iki Hükümetten birinin diğerinden olan mali mutalebelerinin kesin surette hal ve tesviyesine girişmek arzusunun besliyerek,

Müştereler düşmanın yenilmesiyle şimdiden elde etmiş oldukları menfaatleri dikkat nazarına alarak ve ödünçverme ve Kiralama ile bu harbden doğan mutalebeler veya diğer vebeler mukabilinde, bu Anlaşmada tasarruflar dışında, münzara hiçbir menfaat aramamaktaki kesin niyetlerini pekleştirerek;

Bu hal ve tesviyenin tam ve kesin olduğunu beyan ederek,

11 Mart 1941 Kanunu gereğince yapılacak vardiya mütaallik esaslar hakkındaki 23 Şubat 1945 tarihli Anlaşmanın 7 nci maddesi hükümlerine uyarak bağlandıkları genel vecibelere binaen:

- a) Dahilî ve milletlerarası gerekli tedbirlerle bütün milletlerin hürriyet ve refahının maddi temellerini teşkil ediyen istihsal, iş, malların mübadele ve istihlâkinin artırılması;
- b) Milletlerarası ticarete her türlü farklı muamelenin ortadan kaldırılması;
- c) Gümrük tarifelerinin ve diğer ticari engellerin indirilmesi ve hafifletilmesi;

Maksadıyla, yakın bir âtide aralarında ve diğer Hükümetlerle birlikte müzakerede bulunmak hususundaki Anlaşmalarını pekleştirerek;

a) Böyle bir Konferansta güdülecek amaçlara zarar verebilecek milletlerarası ticarete, tediyeye veya para yatırımlara dair yeni tedbirler almaktan kaçınmanın ve;

b) Yukarıdaki tedbirlere dair birbirlerine yeter derecede karşılıklı istişare fırsatları vermenin siyasetlerine uygun olduğunu beyan ederek;

Siri teyyarceliğe dair ilki Hükümetler arasında yeni imzalanmış bulunan Anlaşmanın ve Milletlerarası İmar ve Kalkırma Bankasıyla Milletlerarası Para Sandığına üye olmak için Türkiye Hükümetince yapılan müzakerelerin, Yukarıda işaret edilen prensiplere uygun bulunduğuna müşahede ederek;

Aşağıdaki hususlarda mutabık kalmıştır:

Madde — I

Bu Anlaşmada kullanılan «Ödünçverme ve kiralama maddesi» tâbiri 11 Mart 1941 Kanunu gereğince Birleşik Devletler Hükümeti tarafından;

a) İster Türkiye Cumhuriyeti Hükümetine;

b) İster herhangi diğer bir Hükümete devredilmiş olup bu Hükümetçe bilâhare Türkiye Cumhuriyeti Hükümetine devrütlesim edilen herhangi madde mânasına gelir.

Madde — II

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti bu Anlaşmanın ıera mevkiine konmasını takip eden 30 gün içinde Birleşik Devletler Hükümetine tam «4 500 000» Birleşik Devletler doları ödüyacaktır.

Bu para şunların bedelini teşkil eder.

a)

(i) bedelleri Birleşik Devletler Hükümetine hiç ödenmemiş bulunan

Ve

(i i) 1 Eylül 1945 gece yarısında Türkiye Hükümetinin, ajanlarının veya yedimlerinin tasarrufunda veya kontrolü altında bulunmakta olan yahut da bu tarihten sonra Türkiye Hükümetinin, ajanlarının veya yedimlerinin tasarruf veya kontrolü altına girmiş olan makine - âletler kategorisine giren bütün Ödünçverme ve Kiralama maddeleri, istihsale yarıyan diğer makineler, lokomotifler ve diğer demiryolu müteharrik malzemesi, bir buçuk ve daha yüksek tonluk yük kapasitesinde komyonlar.

b) 11 Mart 1941 tarihinden sonra Türkiye Cumhuriyeti Hükümetine devredilmiş bulunan ve bedellerinin peşin ödenmesini talep edenek Birleşik Devletler Hükümetine mütat olduğu halde Türkiye Hükümeti tarafından Birleşik Devletler Hükümetine bedelleri henüz ödenmemiş bulunan bütün Ödünçverme ve Kiralama maddeleri (peşin ödenmeyi gerektiren taleplerle alınanlar harihtir.)

c) İki Hükümetten birinin ikinci dünya harbinden doğan ve diğerinden olan alacaklarının tam tutarı (Cumhuriyet Hükümeti tarafından şimdiye kadar peşin para ile ödenmek üzere taleplerle alınıp ödenmemiş bulunan Ödünçverme ve kiralama maddelerine ait bedeller harihtir.)

Madde — III

Bu Anlaşmanın, ikinci maddesinin (a) ve (b) fıkralarında tasrih edilen bütün maddeler ve hâlen Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin, ajanlarının veya yedimlerinin tasarrufunda veya kontrolü altında bulunan bütün Ödünçverme ve Kiralama maddeleri - ki bunların bedelleri Birleşik Devletler Hükümetine tamamen ödenmiş bulunmaktadır - işbu Anlaşma mucibince tasarruf ve kullanma bakımından Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin kayıtsız şartsız tam mülkiyetine girer.

Madde — IV

a) Birleşik Devletler Hükümeti, Türkiye Cumhuriyeti ile Birleşik Devletler Hükümetleri arasında karşılıklı yardıma mütaallik esaslara dair 23 Şubat 1945 tarihli Anlaşmanın 5 nci maddesi hükümleri gereğince, şimdiki fevkalâde şartlar devresinin, Birleşik Devletler Başkanı tarafından tâyin edilecek şekilde sona ermesinde, bu Anlaşma hükümlerine tevfiikan devredilmiş olup tahrip, zayi ve istihlâk edilmemiş ve Birleşik Devletlerin veya Batı yarım kürresinin savunmasına faydalı veyahut Birleşik Devletler için başkaca faydası bulunduğuş Başkan tarafından tâyin edilecek olan savunma maddelerini geri almak hakkını haizdir. Her ne kadar, Birleşik Devletler Hükümeti, bu gerialma hakkını umumî olarak kullanmak niyetinde değilse de, Birleşik Devletler Hükümeti işbu hakkını, bu Anlaşmanın ikinci maddesinin (a) ve (b) fıkralarında tasrih edilen maddeler hariç

olmak üzere, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetine geri alma talebi ihbar edildiği tarihte tahrip, zayıf ve istihlak edilmemiş olan Ödünçverme ve Kiralama maddeleri için, karşılıklı olarak mutabık kalınacak bir usule göre, 1 Eylül 1945 tarihinden sonra, herhangi bir zamanda kullanabilir.

b) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti işbu Anlaşmanın ikinci maddesinin (a) ve (b) fıkralarında tasrih edilenler dışında kalan Ödünçverme ve Kiralama maddelerini 3 neü hiçbir memlekete devretmeyecek ve onun tasarrufuna bırakmayacaktır.

Madde — V

İki Hükümetin (Krom stoklarının kullanılmasına mütaallik olarak yeni yapılan Anlaşma ve Türkiye'nin içinde ve dışında bulunan, Birleşik Devletlere ait malzeme fazlasının satışına dair Anlaşma gibi) mevcut Anlaşmalardan doğmuş olup ödenmesi mükellefiyeti evvelce kabul edilen ve hesaplaşma usulü karşılıklı kararlaştırılan malî alacakları yukarıda bahsi geçen Anlaşmalara göre hal ve tesviye edileceğinden işbu Anlaşmada yer bulmamıştır.

İşbu Anlaşmadaki taahhütler dolayısıyla ve mümkün olduğu kadar şümüllü bir hal ve tesviyeye erişmek ve iki Hükümet arasında uzun müzakerelerin önünü almak amacıyla, iki Hükümetten birinin, ajanlarının veya vasıtalarının, diğerinden, ajanlarından veya vasıtalarında olan

a) Ödünçverme ve Kiralamadan doğan yahut

b) 11 Mart 1941 tarihinde veya bundan sonra ve 2 Eylül 1945 tarihinden evvel, İkinci dünya harbi harekâtından dolayı veya bu vesile ile husule gelmiş olup bu Anlaşmada ayrıca yer bulmamış olan

Herhangi bir mahiyette bütün malî mutalebeler bu Anlaşma ile iptal edilmiştir; ve iki Hükümetten hiçbirisi bundan böyle diğerine karşı hiçbir mutalebeyi ne ortaya atacak, ne de takip edecektir.

Madde — VI

İşbu Anlaşmanın yürürlüğe giriş tarihi mümkün olduğu kadar kısa bir zamanda Ankara'da nota teatisi suretiyle tâyin edilecektir.

Ankara'da 7 Mayıs 1946 tarihinde Türkçe ve İngilizce ikişer nüsha olarka ve her iki metin aynı zamanda muteber olmak üzere yapılmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti namına
Hasan Saka

Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti namına
Edwin Wilson

<i>Cumhurbaşkanlığına yazılan tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	21 . V . 1946 ve 1/591
<i>Bu kanunun ilânının Başbakanlığa bildirildiğini dair Cumhurbaşkanlığından gelen tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	22 . V . 1946 ve 4/527
<i>Bu kanunun görüşmelerini gösteren tutanakların cilt ve sayfa numaraları</i>	:	23 44,82,128,132,137,155:158